

AGENDA PER A UNA EDUCACIÓ DIGITAL CRÍTICA A CATALUNYA

10 mesures en favor de l'aprenentatge,
el benestar i l'equitat

TOT INFANT TÉ DRET A UNA EDUCACIÓ DIGITAL CRÍTICA

En una societat plenament digitalitzada, **l'educació és l'últim bastió** per a garantir que la ciutadania no sigui només consumidora de tecnologia, sinó que tingui la capacitat **d'entendre-la, qüestionar-la i modelar-la de manera crítica i ètica**. Aquesta mirada és imprescindible per a afrontar reptes com la **desinformació**, el **control dels algorismes**, així com uns dissenys digitals que massa sovint responen a **interessos aliens a l'aprenentatge**. Avui, **la dimensió digital és un pilar indestruïble del dret fonamental a l'educació** i un requisit imprescindible per a **garantir la igualtat d'oportunitats**.

Construir aquesta educació de ple dret exigeix una **aposta de país** liderada des de la **responsabilitat pública**. Si regular l'accés ha estat un primer pas necessari, ara cal avançar cap a polítiques que acompanyin realment els **centres educatius**, el **professorat** i les **famílies** en la construcció d'una educació digital crítica i inclusiva. Això requereix un nou **model de governança** basat en la coordinació institucional, la col·laboració amb els agents socials i la **confiança en la comunitat educativa**.

Amb aquesta ambició neix l'**Agenda per a una Educació Digital Crítica a Catalunya**, un instrument estratègic, fruit d'un esforç col·lectiu, per a situar l'avenç tecnològic al servei del **propòsit pedagògic**, el **benestar** de la infància i l'adolescència, i la **sobirania** del nostre sistema educatiu.

1 MARC REGULATORI PROTECTOR

Per a garantir que les tecnologies digitals educatives siguin segures, no discriminin i estiguin alineades amb l'interès públic, es proposa:

- **Implantar un sistema de certificació de la tecnologia digital** utilitzada en l'àmbit educatiu, basat en criteris ètics, de protecció de dades, d'accessibilitat i d'inclusió. Establir una política de contractació pública que prioritzi les solucions tecnològiques certificades.
- **Desenvolupar un mecanisme d'auditoria algorítmica** per a les tecnologies educatives que permeti identificar biaixos i garantir la transparència i la traçabilitat en el tractament de les dades.
- **Garantir el dret a entendre i impugnar decisions automatitzades**, assegurant que aquestes siguin transparents, explicables i revisables en el sistema educatiu per part d'alumnat, famílies i docents.
- **Establir l'obligatorietat de la supervisió humana** en les decisions educatives automatitzades que afectin l'expedient acadèmic de l'alumnat.
- **Prohibir el tractament de dades biomètriques** de l'alumnat en el sistema d'educació obligatòria, incloent-hi tant la captació com la generació.

RESPONSABLE

Departament d'Empresa i Treball
Departament d'Educació i Formació Professional
Departament de Presidència

Per a garantir condicions de treball saludables del professorat en l'exercici de la seva tasca pedagògica, es proposa:

- **Implementar un servei de suport especialitzat en la prevenció del desgast professional docent**, que proporcioni eines per gestionar la complexitat del repte educatiu i garanteixi unes condicions de treball saludables per a l'exercici de la tasca pedagògica.
- **Regular el dret a la desconexió docent i de l'alumnat fora de l'horari lectiu**, garantint el respecte als temps de descans i evitant l'exigència a la disponibilitat mitjançant canals digitals.
- **Establir canals de comunicació específics entre el centre educatiu i les famílies**, mitjançant la designació de programari de missatgeria institucional, estructurada i no invasiva, que permeti ordenar els fluxos d'informació i evitar la sobrecàrrega comunicativa del professorat, adequant-se a les necessitats de cada centre.
- **Desplegar un servei permanent de suport i manteniment informàtic extern** per als centres educatius sostinguts amb fons públics. Facilitar que el professorat se centri en la tasca educativa.
- **Prohibir la gravació de les classes** per part de l'alumnat, professorat o les famílies sense consentiment, amb l'objectiu de protegir la seva privacitat, garantir un entorn segur a l'aula i preservar la qualitat de la pràctica educativa.

3 CIUTADANIA DIGITAL CRÍTICA

Per a garantir una ciutadania digital crítica, autònoma i creativa, es proposa:

- **Actualitzar el currículum digital** per integrar el pensament crític i creatiu dels infants i adolescents en totes les etapes educatives. Aquest ha d'incloure eines de comprensió de la informació mediàtica, usos ètics de la IA i cura del benestar digital.
- **Garantir que tot l'alumnat assoleix un nivell bàsic de pensament computacional** en finalitzar l'escolarització obligatòria, com a competència essencial per a comprendre i interactuar amb entorns digitals de manera crítica i creativa.
- **Establir un sistema oficial d'acreditació de competències digitals** per a l'alumnat al final de l'escolarització obligatòria, que estigui alineat amb el marc ACTIC.
- **Desplegar un programa específic de foment de les vocacions STEAM**, posant una especial atenció als centres de màxima complexitat, dotant-los de recursos addicionals i d'un sistema de seguiment i acompanyament específic per garantir-ne l'efectivitat.
- **Garantir l'accés universal a recursos educatius digitals oberts**, facilitant la seva adaptació per part dels centres i docents. Aquest servei haurà d'estar vinculat al Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i a la Recerca Educativa, CESIRE.

RESPONSABLE

Departament d'Educació i Formació Professional
Departament d'Empresa i Treball
Departament de Presidència

CENTRES EDUCATIUS RESILIENTS

Per a assegurar que els centres poden desplegar una digitalització pedagògica de qualitat, es proposa:

- **Implementar un pla de xoc contra la desinformació en tots els centres educatius**, integrat en el projecte educatiu de centre. Ha de ser part d'una estratègia de resiliència informativa democràtica i de foment de la cohesió social.
- **Establir un protocol d'ús ètic i pedagògic de la IA** que orienti els usos educatius de la tecnologia als centres i defineixi criteris clars per a la seva aplicació en processos d'aprenentatge i tasques docents.
- **Definir i aplicar directrius clares sobre l'ús de dispositius i tecnologies a l'aula**, adaptades a cada etapa educativa i fonamentades en l'evidència pedagògica més recent, amb l'objectiu de garantir-ne un ús didàctic, equilibrat i coherent amb els processos d'aprenentatge.
- **Vincular cada centre educatiu amb un Punt Òmnia o espai TIC de referència** del territori com a espai de suport socioeducatiu fora de l'horari escolar, orientat a l'acompanyament de famílies i alumnat en l'ús de les tecnologies digitals.

Per a empoderar el professorat com a agent clau per a una educació digital crítica, d'avantguarda i responsable, es proposa:

- **Crear i desplegar el perfil de docent investigador** amb dedicació reconeguda i vinculació amb universitats i centres de recerca. Haurà de fer tasques de recerca educativa aplicada i desenvolupar un retorn de l'aprenentatge al centre i al sistema educatiu.
- **Consolidar i professionalitzar els perfils docents amb especialitat digital als centres:** Cocobe, coordinadors digitals, coordinadors TIC, PCMAT i mentors digitals han de comptar amb formació específica, reconeixement i estabilitat. Cal disposar d'un sistema de retribució just, equivalent a l'increment de les responsabilitats assumides.
- **Establir un referent digital a cada centre** educatiu amb itinerari propi reconegut, que integri competències en els usos de les tecnologies digitals i en prevenció i gestió de riscos. Garantir un reconeixement de la figura que la faci equiparable a l'Equip Directiu, amb un itinerari formatiu professionalitzat.
- **Desenvolupar un pla formatiu digital docent** que garanteixi una formació de qualitat en l'àmbit digital, en l'evidència científica i orientada a la pràctica, amb continguts aplicables i transferibles de manera efectiva a l'aula.
- **Incorporar la competència digital docent** com a requisit estructural en la formació inicial i contínua del professorat vinculada a usos de la tecnologia i a la prevenció i gestió de riscos en l'entorn digital.

6 POLÍTICA DE FAMÍLIES COMPROMESA

Per a enfortir l'acompanyament familiar al benestar digital dels infants i adolescents, especialment en entorns de més vulnerabilitat, es proposa:

- **Desenvolupar un pla formatiu específic per a famílies**, coordinat amb les AFA, per tal de millorar les capacitats d'acompanyament a la llar davant els riscos digitals. Incloure formació específica dirigida a famílies per a la gestió de tràmits administratius escolars en línia.
- **Impulsar un programa de prevenció sobre usos digitals saludables en la criança**, en coordinació amb el servei d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR), per tal d'anticipar riscos, promoure hàbits digitals responsables i oferir orientació integral a les famílies.
- **Establir un servei de salut i benestar integral** als centres d'atenció primària (CAP), amb protocols sistemàtics de detecció precoç i prevenció, orientats a identificar i reduir situacions de risc associades als usos de dispositius digitals.
- **Garantir l'accessibilitat universal dels programes i materials** formatius adreçats a les famílies, tenint en compte la diversitat lingüística, la disponibilitat horària i l'oferta en formats diversos, i vincular-los amb serveis i espais comunitaris del territori.

Per a garantir l'equitat digital més enllà de l'escola, vinculada al territori, es proposa:

- **Assegurar la formació en competències digitals crítiques per a educadores i educadors comunitaris**, amb l'objectiu de reforçar el rol del lleure educatiu en l'acompanyament d'infants i joves, i enfortir la seva capacitat d'orientació, prevenció i intervenció en els usos de les tecnologies digitals en l'àmbit comunitari.
- **Establir un sistema de beques per a activitats extraescolars tecnològiques**, prioritzant contextos de més vulnerabilitat que fomentin els vincles amb el territori.
- **Enfortir la figura professional de l'educador/a social TIC** vinculat als punts Òmnia, centres culturals, biblioteques i altres espais comunitaris, per donar suport educatiu i tecnològic fora de l'escola en coordinació amb els centres educatius.
- **Establir una línia de foment de l'equitat digital municipal** en el marc del Pla de Barris, impulsant programes amb perspectiva comunitària que redueixin les desigualtats d'accés, ús i competències digitals.

Per a garantir que les dades i l'evidència impulsen la millora de les polítiques educatives, es proposa:

- **Desenvolupar un model d'interoperabilitat de dades** que permeti millorar l'avaluació de les necessitats educatives, analitzar l'impacte de les polítiques digitals i facilitar la detecció i prevenció de desigualtats educatives en l'àmbit digital.
- **Definir un sistema d'indicadors específics d'equitat digital** que orienti les polítiques educatives amb una base empírica més sòlida amb l'objectiu d'identificar i reduir les desigualtats digitals en l'àmbit educatiu.
- **Establir espais d'experimentació en tecnologia educativa d'interès públic**, de tal manera que es fomenti l'aprenentatge en l'ús de tecnologies digitals amb objectius pedagògics a l'espai escolar, garantint-ne criteris de seguretat i avaluació.
- **Estructurar el vincle entre l'Administració pública i l'ecosistema de recerca** local per fonamentar, amb evidència prèvia, el disseny i desenvolupament de les polítiques educatives digitals.

Per a garantir la participació de la comunitat educativa en la presa de decisions i el seguiment de les polítiques digitals, es proposa:

- **Establir un consell assessor permanent** d'entitats del territori per fer el seguiment de les accions vinculades a la política d'educació digital, així com de la implementació dels marcs regulatoris en matèria de protecció, benestar i oportunitats d'aprenentatge digital.
- **Impulsar la implicació de l'ecosistema mediàtic** en l'educació informacional, sota el lideratge de la Plataforma d'Educació Mediàtica (PEM), mitjançant col·laboracions amb mitjans locals i agents periodístics per tal de desenvolupar iniciatives adreçades a infants i joves.
- **Garantir mecanismes de participació estructurada de la comunitat educativa**, que incloguin alumnat, famílies i docents, en el disseny, implementació i seguiment de les polítiques d'educació digital, i que garanteixi la incorporació de les seves veus en la presa de decisions.
- **Assegurar un finançament estructural i sostingut** per a l'equitat digital educativa, amb criteris redistributius que prioritzin els centres i territoris de més complexitat, amb l'objectiu de reduir les desigualtats d'accés, ús i oportunitats en l'àmbit digital.

Per a reforçar l'autonomia i la capacitat de decisió del sistema educatiu davant els reptes digitals, es proposa:

- **Garantir la immersió lingüística digital**, assegurant que el català sigui la llengua vehicular de la tecnologia educativa, així com dels recursos, plataformes i materials digitals utilitzats en l'àmbit digital educatiu, amb l'objectiu de reforçar-ne l'ús normalitzat i de garantir la disponibilitat de solucions tecnològiques disponibles en català.
- **Garantir la sobirania tecnològica del sistema educatiu**, prioritzant l'ús de programari de codi obert i de solucions tecnològiques desenvolupades i allotjades en l'àmbit europeu, amb l'objectiu de reforçar la independència tecnològica, la seguretat de les dades i el control públic de les infraestructures digitals educatives.
- **Crear una línia de suport en formació i finançament per a nous creadors digitals** que produeixin continguts informatius dirigits a joves, amb especial atenció a la verificació de fets locals, promovent la lluita contra la desinformació al territori.

Una iniciativa de

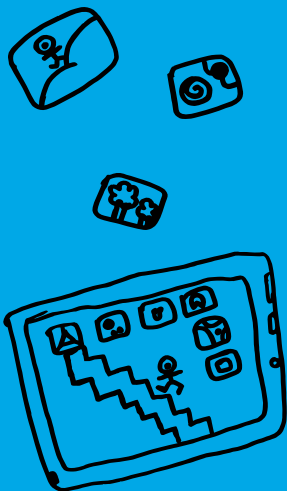
equitat.org
educació · recerca · acció

Ecosistema implicat en la generació de mesures

El disseny d'aquestes mesures ha estat possible gràcies a la veu d'alumnat, docents, famílies i entitats involucrades en impulsar una digitalització educativa ètica, segura i possibilitadora d'oportunitats. Descobreix més sobre el procés a:

≡ equitat.org
educació · recerca · acció